

ОСОБЕНО МНЕНИЕ на съдиите Кети Маркова и Анастас Анастасов по к.д. № 21/ 2013г.

Подписваме определението по допустимост от 14 ноември 2013г., по к. д. № 21/ 2013г. с особено мнение, тъй като не сме съгласни с приетия от мнозинството съдии извод за отклоняване като недопустимо на искането на президента за задължително тълкуване на чл. 84, т. 8, вр. чл. 72, ал. 1, т. 1 и ал. 2, и чл. 68, ал. от Конституцията, в частта му по третия поставен въпрос: „Когато народен представител е избран от Народното събрание на основание чл. 84, т. 8 от Конституцията за ръководител на институция по процедура, уредена в специален закон, и е положил клетва пред Народното събрание, от кой момент се прекратява неговият мандат като народен представител, за да не възникне несъвместимост по смисъла на чл. 68, ал. 1 от основния закон?“.

Вярно е, че отговорът на така формулирания въпрос частично е обвързан с решението по т. 1 от тълкувателната част на искането, доколкото фиксирането на момента на прекратяване на мандата на народния представител предполага и произнасяне по същността, характеристиките и съдържанието на решението за избор, при условията на чл. 84, т. 8 от Конституцията, включително и дали то инкорпорира и елементите на решение по чл. 72, ал. 2 от Конституцията.

Според нас, основният недостатък на приетото от мнозинството съдии определение, в частта по посочения пункт, се свежда до това, че исканото тълкуване би се оказало безпредметно само ако се приеме, че решението на Народното събрание за избор на ръководител на съответната институция инкорпорира и елементите на решение за прекратяване на пълномощията на народния представител по чл. 72, ал. 2 от Конституцията. Ако обаче в своята тълкувателна дейност Конституционният съд достигне до извода, че се касае за две различни и напълно самостоятелни решения, темпоралните параметри на поставения с искането правен проблем остават изцяло неразрешени. Внимателният прочит на отклонения от мнозинството въпрос, съобразно предложената от вносителя формулировка, във всички случаи предполага обсъждането на повече от една възможни хипотези, защото съвсем различно би било положението, когато депутатският мандат се прекратява от Народното събрание, и когато това се прави от Конституционния съд. В последния случай обичайно несъвместимостта вече е настъпила и Конституционният съд е сезиран, за да я установи със своето решение (чл. 72, ал. 1, т. 3 и ал. 2 от Конституцията), въпреки че парламентарната и конституционната практика познават и редица

ситуации, в които се оказва, че претендираната несъвместимост не е налице. Значително по- богато е многообразието на възможните хипотези, когато пълномощията на народен представител се прекратяват от Народното събрание. Това налага тяхното всеобхватно разглеждане и обсъждане от Конституционния съд, съобразно очертания с искането предмет и в рамките на иницирираната от президента тълкувателна дейност. Правният интерес в случая се обосновава от една страна с необходимостта от задължително тълкуване на предложените конституционни разпоредби, с оглед преодоляване на противоречията при тяхното прилагане, както от различните органи и институции в държавата, така и от самия Конституционен съд, и то в светлината на ясно очертан правен проблем, и от друга- като превенция „да не възникне несъвместимост по смисъла на чл. 68, ал. 1 от основания закон”, в случаите, когато Народното събрание избира народен представител за ръководител на институция, определена със закон, на основание чл. 84, т. 8 от Конституцията. Впрочем тук е мястото да се припомни, че съществена цел на задължителното тълкуване на конституционните норми от Конституционния съд, относима към конкретния казус, е именно превенцията и предотвратяването на евентуални бъдещи противоконституционни действия на съответните субекти.

Съществен аргумент за заключението ни, че искането е допустимо и в тази си част, за нас е и липсата до този момент на тълкувателно решение на Конституционния съд по конкретния въпрос, отговорът на който със задължително тълкувателно решение би разрешил всички възникнали (а и възможни) противоречия по прякото приложение на конституционните норми, които очевидно създават проблеми на законодателния орган.

Не намираме правни аргументи, за да подкрепим позицията, че поставянето на третия въпрос от тълкувателната част на искането по същество представлява не питане за тълкуване към съда, а искане за даване на указания какви действия следва да извърши Народното събрание при конкретно зададената хипотеза на избор на народен представител на друга държавна служба. В настоящия казус не намираме нищо по- различно или необичайно, което да разграничава настоящото искане за тълкуване от предходните, иницирирали множество производства пред Конституционния съд, приключили с постановяване на обвързващи тълкувателни решения. Касае се за тълкуване на конституционна норма (чл. 84, т. 8), разглеждана в съотношението ѝ с друга (чл. 68, ал. 1), свързана с упражняване на правомощията на Народното събрание при избор и освобождаване на народни представители като ръководители на определени със закон

институции, т.е. от Конституционния съд се иска да отговори кой е конституционносъобразният подход при упражняване на визираните правомощия. Казано с други думи, искането е Конституционният съд да упражни в най-чист вид тълкувателното си правомощие по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията, поради което и не могат да се намерят състоятелни аргументи на плоскостта на правото за неговото отклоняване.

И най-беглият преглед на практиката на Конституционния съд предлага множество примери на подобни искания за тълкуване, по които Конституционният съд се е произнесъл по същество със свои тълкувателни решения и следователно тяхната допустимост въобще не е била поставяна под съмнение. В този смисъл не приемаме за успешно защитима тезата на мнозинството, че като е тълкувал например чл. 84, чл. 89 и чл. 99 от Конституцията, Конституционният съд всъщност е отговорил на искане да даде указания как да процедират Народното събрание или президентът при избора на Министерски съвет или при назначаването на служебно правителство (Решение № 20/ 1992г. по к. д. № 30/ 1992г.); че тълкувайки чл. 56 от Конституцията в контекста на правото на защита на магистратите при действието на Закона за Висшия съдебен съвет, е напътил магистратите как да се бранят срещу актовете на кадровия орган на съдебната власт (Решение № 3/ 1994г. по к. д. № 1/ 1994г.); че тълкуването на чл. 89, ал. 3 на Конституцията по същество представлява ръководно указание за парламентарната опозиция как да процедира, предлагайки Народното събрание да гласува вот на недоверие на Министерския съвет (Решение № 13/ 1992г. по к. д. № 27/ 1992г.). Изброяването на тълкувателни решения от практиката на Конституционния съд би могло да продължи дълго, с още множество примери, но считаме, че посочените са напълно достатъчни, за да илюстрират успешно, с нужната отчетливост, абсурдната от конституционноправно гледище позиция по въпроса за допустимостта на искането, възприета от мнозинството съдии по настоящото дело.

Определението, в обсъжданата си част е и вътрешно противоречиво. По нито един критерий (юридически, съдържателен, или дори в лексикален или формално-граматически аспект) в тази си отклонена част въпросът, предмет на задължително тълкуване по пункт 3 от искането, не се различава от останалите два въпроса, които мнозинството съдии прие за допустими и счете, че следва да разгледа по същество. Идентични са констатациите ни в сравнителен план и по отношение на въпросите, предмет на тълкуване по к.д. № 17/ 2013г., намиращо се към момента във фазата за решаване на делото по същество, към което с настоящото определение се

присъедини искането в допуснатата му за разглеждане по същество част.

В заключение, ако в отклонената си част искането не е за тълкуване, а за нещо друго (напр. за даване на указания към Народното събрание как да процедира в конкретна хипотеза), логично би било това да се отнася и за останалите въпроси, за които мнозинството прие, че са допустими, а така също и за тези, предмет на по-рано образуваното к. д. № 17/ 2013г.

Аргументирайки позицията си по акт на Конституционния съд, не считаме, че следва да излагаме други съображения, различни от чисто правните, и изводим стриктно от формулираните мотиви на приетото определение, както и да търсим основанията за взетото решение извън данните по делото, на плоскостта на политиката или целесъобразността, както и да правим опит да обясняваме изводите на мнозинството с вижданията му по други конституционни производства със сходен или близък предмет (Вж. Решение № 7/ 2013г., по к.д. № 16/ 2013г., т. нар. „Делото Пеевски“).

Поради изложените съображения, като приемаме, че искането на президента е допустимо, включително и в отклонената си част, и следва да бъде разгледано по същество, подписваме определението от 14. 11. 2013г. с особено мнение.

Съдии:

Кети Маркова

Августас Анастасов